

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre.....	24 kor. (12 frt)
Félévre.....	12 „ (6 „)
Negyedévre.....	6 „ (3 „)
Egy óra.....	2 „ (1 „)
Egyes szám.....	8 fillér (4 kr.)
Vidékre.....	10 „ (5 „)

Megjelenik mindennap

korán reggel.

Ünnep és vasárnap után is.

Kolozsvár, 1904.

Főszerkesztő: Dr. PAPP JÓZSEF.

Csütörtök, február 11.

Pitreich.

Kolozsvár, febr. 11.

Egy ember, aki jött, beszélt és győzött. Egy miniszter, aki tegnap még az osztrák delegációban elmondott beszéd miatt a leghevesebb kubinyiádnak volt célpontja s a kiról ma a kormány-párti delegátusok bülbülszavu nagyjai dalokból gyöngysorba fűzött fontak. Egy generalis, aki mert úgy beszélt, mint tisztességes katonaszokott föllebbvalójával — nyíltan, udvariasan: kicsalta a róka szájából a sajtot, az elismerést.

Megint egyszer — mint már annyiszor — bebizonyosodott, hogy a magyarokkal csak szépen kell beszélni és odaadja az ingét is. De most még több is bizonyos lett: az hogy a magyar delegátusok a Pitreich szép, cafrangos, virágos beszédjének hatása alatt nem csak a saját jószágukról mondtak le, hanem arról is, ami az ország, a mi a nemzet; Magyarország érdekéről, a magyar nemzet jogairól.

Enyhítő körülményt lehet keresni delegátusaink származásának elengedtségének mentésére; ez az enyhítő körülmény talán a hadügy-miniszter behizelgő organuma, talán a meggyőződés melegsége, melylyel egy nemzetellenes ügyet védett, talán az a taktikus nyíltság, amely beszédjéből kieszengett, talán a generalis ur jó képe, talán a Ronackerban eltöltött kellemes éj. De hogy az, aki olvassa ezt a beszédét, aki a Pitreich ur büvös körén kívül bírálja meg azt, abban mindent találhat, csak kielégítő és megnyugtatót nem, az szent igaz.

Tartsunk tárgyilagos, higgadt szemlét a fölött a beszéd fölött, a mely mint Phryne Eleusisben szépségével nyerte meg bíráinak büns engedelkenységét. Vegyük boncolókés alá adatait és tartalmát ennek a szép beszédnek és meg kell győződnünk arról, hogy a szép burokban rothadt, mérges bél van.

Az első adat, amely a közös hadsereg magyarságára elszomorítóan komoly fényt vet az, hogy a magyarul tökéletesen beszélő tisztek száma mindössze 17-16 százalék. Ilyen az a hadsereg, amelyet »közös«-nek csufolnak, amelynek vezetői közül egy elenyésző kis töredék tud csak magyarul s akikből a hadsereg vezetésének szellemé a magyar érzést már ki tudta ölni, ha az anyanyelvet nem tudta s elrabolni.

Az elenyészően kisszámú magyar tiszteket is azonban nagyon ügyes és mély értelmű beosztással jobbra távol tartják hazájuktól és dacára az 1868-ban már kiadott haduri rendeletnek, dacára a szabadelpvűpárt programjának és a miniszterelnök kijelentésének, Pitreich ur a visszahelyezésről csak annyit mond, hogy „ez az intézkedés meg fog történni.“ Hogy mikor, arról nem nyilatkozik. Annyit azonban mégis hozzá tesz, hogy „természetesen ez nem megy hirtelen.“ Delegátusaink ezt nem kifogásolták a Pitreich időszámításának mérhetetlen nagy arányait, a mely szerint egy 37 év előtt kiadott rendeletnek teljesítése ma még a „hirtelen“ intézkedés kritériuma alá esnek.

Hogy Pitreich milyen kedvező lelki diszpozícióban beszélhetett, arra nézve jellemző az a nagylelkű nyilatkozata, hogy: „bizonyos tekintetben a hadsereg kérdésében is számolni lehet, Magyarország társországaiknak államjogi helyzetéből eredő kívánalmaival.“ No hát ez semmi más, mint nyílt proklamációja annak, hogy a hadsereg állam az államban, amely nem alkalmazkodik Magyarország alkotmányához, s amelyhez bizonyos, tehát korlátozott mértékben lehet csak Ma-

gyarországnak hozzászólási joga. Milyen kedvező lelki diszpozícióban lehetett a magyar delegáció, ha a magyar alkotmánynak ezt a merész tagadását sem verte vissza! „Katonai dolgokat nem lehet egyedül jogi szempontokból megítélni“, — mondta a hadügyminiszter és a törvényekről olyan kicsinylően beszélt, mint egy Regimentescommandó Befehl-ről. Pedig katonai dolgokról beszélni sem lehet, ha a magyar törvényhozás újonc- és adómegtagadási jogát érvényesíteni akarja és merné.

Nagyon finoman distingvált Pitreich, mikor hangsúlyozta, hogy mint ember barátja a magyaroknak. De mi közünk nekünk és a magyar delegációnak Pitreichhez az emberhez? Mint hadügyminiszter pedig olyan elveket vallott a hadsereg „egységességéről“, a minőt még Bécsből is alig hallottunk. Ime: „Nagy történelmi szükségesség, hogy az a hadsereg, a melynek a kölcsönös védelmet kell teljesítenie csak közös hadsereg lehet egy egész, még pedig nem csupán az egységes vezetés és szervezés folytán, hanem a nézetek és érzelmek kötelekeinel fogva is.“ Hát ezután járhatja majd Tisza a tojástáncot az „egységes“ az „együttes“, az „egész“, a „közös“ elnevezések körül és ezután emlegethetjük már mi a magyar hadseregnek az 1867. XII-ben levő elnevezését: Pitreich csak egy egész hadsereget ismer, a melynek minden tagját a Gesamt-Monarchie eszméje kell, hogy összekösse. És a „magyar“ delegációnak erre se volt szava, erélyes szava.

De még ez sem elég. Ó, Pitreich nyílt, becsületes, bátor katoná, aki merészen odamondja, hogy a közös hadsereg „Magyarország közjogi állásának teljes méltánylását és tiszteletét tartja szem előtt — a legfelsőbb hadur parancsainak megfelelőleg.“ Ime ez az a hadsereg, amelynek a magyar törvényhozás szavaz meg adót és újoncot. Alkotmányunkra föl nem esküszik, azt tisztelt auf Kündigung, amíg azt a legfelsőbb hadur parancsolja. Ha — amire 1848-ban már volt eset — a legfelsőbb hadur nem parancsolja, akkor odavágya az országnak, hogy eb ura a fakó. S ha — amire 1849-ben már volt eset — a legfelsőbb hadur azt parancsolja, hogy Magyarország alkotmányával együtt eltiprandó, akkor a „néphadsereg“ ezt a parancsot is teljesíti. De azért még a bős Ugronnak is több dicserő, mint ostorozó szava volt Pitreich ural szemből az albizottság meg a Széll Kálmán javaslatára elismerést is szavazott.

Pitreich tehát nyíltan és kerek megtagadott minden intézkedést, amely a hadsereg szervezetében és szellemében változtatást jelentene. Határvonalat húzott, amelyen túl nem mehet a katonai engedmények terén, s amelyet ha Magyarország áthágna, „egy katasztrófa elkövetkezése ki-zártnak nem tekinthető.“ Pitreich hadügyminiszter ur tehát nem teketóriázott, hanem mint Formanek főhadnagy és Lueger polgármester, a magyar lázadás fegyveres elnyomásának ördögét füstí hallatlan merészséggel, vagy Széll Kálmán kitételét használva — katonai nyíltsággal a falra. Hát igen, ez katonai nyíltság volt. Osztrák katonai nyíltság, amely lebetyározza és lekossuthundozza azokat a magyarokat, akiknek a kenyerén él. És magyar gyávaság, magyar lomhavérűség volt attól a magyar delegációtól, amely szó nélkül, nem, elismeréssel fogadta, hogy Pitreich lekicsinyelte, legyalázta, kiébrudalta a magyar katonai követeléseket.

Pitreich és Tisza.

— Budapesti munkatársunktól. —

— Express tudósítás. —

A politikai körök a delegációban történt újabb nyilatkozatok foglalkoztatják, igen élénken. Tegnapról mára a hangulat általánosan rosszabbra fordult és csak a legoptimistább kormánypártiak, Tiszának leghívebb intimusai, reménykednek még a válságos helyzetnek jobbrafordulásán. A szabadelvű pártban nagyon eltérők a vélemények Pitreich tegnapi nagy beszédéről, míg az ellenzéki pártokban általános a fölháborodás Pitreich és Tisza ellen, a kiknek világosan az a céljuk, hogy lóvá tegyék a nemzetet. Világos a célzat, hogy holmi odadobott aprómorzsákkal akarják a nemzet katonai követeléseit kielégíteni. Ez a tervek aligha fog sikerülni. Tisza Istvánt ígéret köti a katonai viszonyokhoz, vagy beváltja tehát ígéreteit, vagy szemben találja magát az egész nemzet fölháborodásával, s akkor vége az ő kormányzásának.

Az ellenzéki pártok hangulatáról az alábbiakban számolhatunk be:

A függetlenségi párt.

A függetlenségi pártban nagy a nyugtalanság. A lelkek lázonganak és a harci kedv emelkedik. Még a higgadtabbak között is akadnak, akik Pitreich újabb nyilatkozata után azt vallják, hogy a helyzet lényegesen változott. Pitreich — szerintük — azzal fenyegeti a magyar nemzetet, hogy ha békén nem marad, fegyver dönti el a nemzeti követelmények dolgában megindított parlamenti küzdelmet. Erről a legmélyebb elkeseredéssel vitáztak.

A lábbadozó Kossuth Ferencet ma sok pártíve kereste föl lakásán, a hol élnek vita fejlődött ki a delegációban történetekről. Több pártagnak az az óhaja, hogy az elnökség minél előbb pártértekezletet hívjon össze. Erről azonban egyelőre nem határoztak.

Rakovszky német beszéde.

Nagy és általános fölháborodást okozott mindenfelől Rakovszky István német beszéde, a melyben a kormányt és a függetlenségi pártot mint paktiló elemeket ültette föl s a mely beszéd oda irányult, hogy az udvar és a hadügyi körök figyelmét a néppártira, a klerikálisokra, a fekete csuhásokra irányítsa. Ez a perfid beszéd ellenzéki körökben sokban hozzájárul ahhoz, hogy Pitreich beszédét a magyar-szempontjából bírálják meg és hogy Tisza István gróffal szemben tárgyilagosan maradjanak.

Az obstruálók.

A Szederkényi-párt Pitreich és Tisza tegnapi beszédei után bizonyosra veszik, hogy az egész Kossuth-párt az obstruálókhoz csatlakozik. Izzó hangon ítélik meg Pitreichnek a magyar katonai reformokról tett kijelentéseit, a melyek fölfogásuk szerinti törvénysértők és egyenes cáfolatai Tisza István gróf katonai programjának.

A kik nem okuknak, de felednek.

Irt: Hentallor Lajos orszgy. képviselő. Budapest, febr. 10.

Még csak az a tegnapi beszéd volt hátra, amely nem egyégy szellemi nyaklevessél. Ezt is kiosztotta Pitreich ur. Ezzel azután bosszút állott azokon, kik a magyar nemzet jogaiért küzdöttek. Pitreich ugyanis állítólagos nagy készütséggel és tudományos pófával várta a delegátus urak fejéhez a mázsás gorombaságokat.

Pitreich azt állította, hogy »katonai szempontból« világitja meg a magyar alkotmányt. De mindjárt beszéde elején kiünt, hogy fogalma sincs a magyar alkotmányról. Másfelőlben nem használta volna Bismarcknak jöregén elcsépett fraízját a vér és vasról, mely által szerinte a »hadseregek születnek és erősödnek«. Nem mondta volna, hogy ma »csak és kizárólag« közös hadsereg lehetséges, mert ami valamikor jogos volt, az ma már Pitreich szerint »nem lehetséges«. Nem használta volna a legakasztófaraválabb farkasokoskodást annak bebizonyítására, hogy manapság, a néphadsereg és általános, védőtelezetség korában nincs jogunk magyar hadsereget követelni. Hát talán a szoldos svájciak és kondottierik korában lett volna?

Nem állított volna olyan valótlan hazugságot, hogy a közös hadsereg és Magyarország »lakossága« mily jó egyetértésben élnek együtt.

És végre nem kellett volna a hadsereg harc képességét kompromittálni azzal, hogy Bosznia és Hercegovina elfoglalását úgy tüntesse fel, mintha az minőséget és elismerést szerzett volna ennek a sohasem diadalmasodott, győzhetlenné gunyolt hadseregnek. De hát jól tette, hogy ily badarságokat beszélt összevissza. Hisz a delegáció tagjai nevében az elnök még köszönetet is mondott neki szavaiért.

Nekik jó volt Pitreich csattanós felelete, mely a delegációsális cibél csöcséléket valódságos katonai Hapták-ba állította.

Nem lehet tehát csodálni, hogy Pitreich után Tisza István emelt szót s beigazolta, hogy három hónap alatt mily óriási eredményeket mutatott ő ki »barátaival együtt.«

És ezek a »barátok« a derék, jó, becsületes alkuszok, ezek majd itthon elcsútrik-csarvargatják a dolgot annak a rendje s módja szerint s előnyösen magyarázzák ki Pitreich beszédét. Pedig az a beszéd, komisz, alkotmányellenes egy beszéd. Mert Pitreich beszédének egész tenorja abban kulminál, hogy ő fűtül a delegációra s levén az ő elve ez: lex supra legem.

Hát biz ez közönséges arcuerverése a magyar hazafias érzésnek. És meg is vagyok róla győződve, hogy Magyarország e végtelen lenézése kinos feltűnést kelt ország-szerre. Feltűnést és megdöbbenést.

De ha még egy csepp eszük van a bécsi uraknak, hát megdöbbenhetnek ők is. Mert csak nem gondolják, hogy Pitreich e nyilatkozata kielégíti a nemzetet? Dehogy! Még jobban bouyolítja az ügyeket. És elmergesíti! Vagy talán éppen ezt akarják? Talán a bécsi udvar szántszándékkal nem akarja a magyar kérdést békés uton megoldani? Am akkor lássák ők, ha a viszony még feszültebb lesz, mint volt valaha.

És kérdem, ki provokálta ezt a helyzetet? A bécsi katonai körök. És mi az oka? Az, hogy Tisza István az udvari körök magatartásával szemben teljesen tehetetlen; s nem képes a nemzet ügyét erélyesen megvédeni.

Pedig a nemzet csak a törvényekben biztosított jogait védi. De hát Pitreich szerint, a mi valamikor jog volt, az ma történelmi szükségesség. Ismétlem, a nemzet csak jogait védi, nem kér semmi kegyet, ajándékot, vagy garanciát az uralkodótól. Amit a magyar nép kér, az állami fenségét kiegészítő igaz joga. Ez azt követelni legfőbb és leghazafiasabb kötelesség.

Vajon e beszédével Pitreich nem-e akarja szántszándékosan provokálni a magyar közvéleményt?

Dehogy akarja! Hanem azért beszél ily vakmerőn, mert tudja, Bécsben, hogy joguk van Magyarország pénze és vére felett rendelkezni s mert van elég hatalmak azt a többséget kommandozni, mely Magyarország érdekében van hivatala védeni.

Igazuk van! Látják, hogy egy mesterségesen megpuhított, gyáva nemzettel van dolguk. De a bécsi katonai urak, úgy látom, egyet mégis szívesen elfeledtek: azoknak a csatáknak emlékeit, a melyekben, a nem vér és vas által született magyar katonák oly csufosan kiporolták Pitreich ur elődeinek, Windischgrätz, Jellasic és társainak hátát.

A japánok győzelme.

— Express tudósítás. —

Budapest, febr. 10.

Keletáziában dörr az ágyu, Port-Arthurt ostromolják a japánok, Port-Arthur lángokban áll. A japánok, kik urai a Sarga tengernek s a Japán környező vizeknek, megsemmisíteni igyekeznek az orosz hajóhadat s a Port-Arthur természeti fekvésénél bevehetetlennek látszik, a kikötőjébe szorult orosz hajókat s magát az erődöt kiéheztetni szándékoznak.

Budapestre ma a következő táviratok érkeznek:

Port-Arthur, febr. 10.

Alexejev tengernagy helytartónak a cárhoz intézett távirata a következőket tartalmazza:

Első táviratunk kiegészítéseképpen jelöltük, hogy mind a három megsérült hajó vizen van. A kazánok és gépek nem sérültek meg. A Cezarevics a kormányrészen, a Retvizan a viz alatt levő szivattyukészülékek körül, a Pallada derékon, a gépezet közelében sérült meg. A robbanás után azonnal cirkálóhajók jöttek segítségül s a sötétség dacára intézkedés történt, hogy a megsérült hajókat a belső kikötőbe vigyék. A tisztek közül senki sem sérült meg, két altiszt meghalt és öt ember vízbe fullt, nyolcan megsérültek. Az ellenséges torpedónaszádokat idejekorán erős tüzeléssel fogadták a hajók. A támadás után két fel nem robbant torpedó találtak.

Alexejev helytartónak Miklós cárhoz intézett tegnapi keleti távirata a következőképpen szól: 15 vörteshajóból és cirkálóhajóból álló japán hajóraj megkezdte ma Port-Arthur lövöldözését. Az erődől viszáztak. A hajóhad fölszedte horgonyait, hogy részt vegyen az ütközetben.

A harmadik távirat a következőket tartalmazza: Mintegy egyórás lövöldözés után beszüntette a japáni hajóraj a tüzelést és dél felé távozott. Veszteségünk két tengerésziszt, 51 sebesült altiszt. Kilenc ember meghalt. A parti ütegben egy ember meghalt, három megsebesült. A küzdelemben a Poltava páncoles és a Diana, Askold és Norvik cirkálók a vizszínen sérültek meg. Az erőd jelentéktelenül megsérült.

SZERKESZTŐSÉG

KIADÓHIVATAL

Eggetem-utca 7., (Lyceum-nyomda.)

HIRDETÉSEK DIJA:

Négyszög centiméterenként 8 fillér.

Iparosok és kereskedők kedvezményben részesülnek

Nyilttér soronként 40 fillér.

Cannes, február 10.

Sándor és Miklós nagyercegek tegnap este Pétervárra utaztak.

Páris, február 10.

A tegnap tartott minisztertanács után Pelletan tengerészetiügyi miniszter a vezérkar főnökével tanácskozott, hogy megállapítsák a keletáziái francia hajórajnak adandó utasításokat. Az összes hajók utasítást fognak kapni, hogy a francia vizeket ne hagyják el.

Páris, február 10.

A lapok tegnapi kelettel a következő port arthuri táviratot teszik közzé: 15 vörteshajóból álló japán hajóhad ma reggel óta lövi Port-Arthurt. Az erősségből viszonyozzák a tüzel. Az egész orosz hajóhad víznek indult, a harc folyik,

Tokióból táviratozzák Londonba, hogy a japán kormány a hatalmakhoz körjegyzéket készült intézni, a melyben kifejti, hogy Japán a saját biztonsága céljából feltétlenül szükségesnek tartja Korea függetlenségét, Oroszország pedig, jóllehet a hatalmakat sürin biztosította arról, hogy Mandzuriát ki fogja irtítani, gyakran megszegte a szavát. Most is megkezdte Oroszország Korea határán az ellenségeskedést, Mandzuriának megzsalása által pedig Korea függetlenségét veszélyezteti. A jegyzék hangsúlyozza, hogy Oroszország vonakodik elismerni Kína fenhatóságát Mandzuria felett. Oroszország nem teljesítette Japán jogos követeléseit, hanem közben lázasan fegyverkezett, haderőt szállított Korea határára. Ilyen körülmények közt Japán elvesztette türelmét és megszakította a diplomáciai érintkezést.

Berlin, február 10.

A Lokalanzeigernek táviratozzák Tokióból:

Japán pénteken fogja forma szerint megüzenni a hábokut, mert be akarja várni báró Rosen elutasását. Az 1, 12 és a testőrhadosztályokat mozgósították.

Berlin, február 10.

Pétervárról táviratozzák, hogy a Nipon postahajózási társaság Inobamaru nevű hajóját Hongkong közelében orosz hadihajók elfogták.

A Berliner Tagblatt közli pétervári távirat alapján, hogy az orosz fővárosban azt híresztelik, hogy egy orosz kereskedelmi hajót a japán hajóhad körülfogott és elkobzott és hogy egy orosz hadihajót a japánok megsemmisítettek.

Róma, február 10.

A sajtó és a lakosság a Port-Arthur előtt megtörtént összetűzés hatása alatt áll. Itt általános az a vélemény, hogy az orosz hajóhad helyzete kedvezőtlen lett.

Pétervár, febr. 10.

A hivatalos lap Miklós cárnak a következő kiáltványát teszi közzé:

Tudomására juttattuk a következőket hű alattvalóinknak. Szívünknek drága béke megővására mindent elkövetünk a távol Kelet nyugalmanak megszárdítására. Békeszeretetünkkel kifolyólag beleegyezéstünk adtuk a két birodalom között a koreai ügyekben fennálló szerződésnek a japáni kormánytól indítványozott revíziójába.

Az e tárgyban kezdett alkudozásokat azonban nem vitték végre és Japán, mely kormányunk utolsó válaszában megérkezését sem várta be, értesített bennünket az Oroszországgal való tárgyalások és diplomáciai összeköttetések megszakításáról. Anélkül, hogy minket értesített volna arról, hogy az összeköttetés megszüntetése a háború megkezdését jelenti, a japán kormány parancsot adott torpedó-naszájainak, hogy hirtelen támadja meg hajóhadunkat Port-Arthur erődje előtt. Helytartónk jelentésének vétele után azonnal elrendeltük, hogy Japán kihívására fegyverrel feleljünk. Midőn elhatároztunkak közhírré tesszük, rendíthetetlen bizalommal fohászkodunk a mindenható segítségért és szilárdan bízva abban, hogy hű alattvalóink készséggel védik meg velünk együtt a hazát, kérjük Isten áldását hadseregünkre.

A kereszt-utcai rablógyilkos bűnpere.

Esküdtszéki tárgyalás.

Kolozsvár, február 10.

Egy igénytelen külsejű, de sokat láttott, tapasztalt, sokat átélte ember állott tegnap a kolozsvári esküdtbírószék előtt. Gille Illés a vádlott neve, mesterségére nézve szabósegéd, kit azonban nem az olló és a varrótű tartott el, hanem inkább apró gazettei, tolvajlái, melyek miatt egy ízben másfél évig börtönben is ült. Ide Kolozsvárra a múlt év nyarán jött és csakhamar számos ismeretséget is kötött. Többek között egy Honig Henriknek nevű magányos asszonnyal is megismerkedett, kit aztán szeptember 17-én éjszaka megfojtott és kirabol.

A gyilkosságot első kérdésre beismerte, de a rablás vádjá ellen tiltakozik. Ő csak elvitte, — ugymond — a mit a kis kamráskában talált, ahol az asszony lakott, de nem lopási szándékból. Pedig minden ki arra mutat, hogy igenis rablási szándékból vitte el az asszony varrógépét, gyűrűjét, fülbevalóját és más holmijait. Különösen az ellen tiltakozott a tárgyalás folyamán, hogy ő a meggyilkolt nő ujjáról huzta volna le a gyűrűt és hogy a tett elkövetése után kapcsolta volna le a függőt az asszony füléről. Ezek szerint egy skatulyában voltak és így vitte el. Míg a tanúk nagy része azt állította, hogy az asszony különösen a függőt már évek óta nem vette le a füléről.

A szenzációs tárgyalásról a következő részletes tudósítással számolunk be olvasóinknak.

A tárgyalásához 8 órakor fogtak hozzá. Az esküdtbírósgaz a következőleg alakult meg: Elnök: br. Szentkereszt Zsigmond. Bírák: dr. Issekutz Gyula, Stephán Elek. Kíséző bíró: Csizsár Károly. Jegyző: dr. Lázár Ernő. Ügyész: dr. Jeney Aladár. Vádolt védője: dr. Dobál Ferenc.

Rendes esküdtek: Páky Lajos, Hatázy Imre, gr. Bély György, Pásztóhi Ákos, Chorus Gyula, Ferenc Gyula, dr. Lukács Adolf, br. Bánffy Ernő, Gajzágó Jenő, Gáll Gyula, Orbay Lajos, Balogh Ferenc. Póttágok: Benel Ferenc, Schuster Emil.

Először a vádiratot olvasta fel a jegyző. E szerint lopással, emberöléssel és rablással van terhelve Gille Illés.

Azután a terhelt életrajzi adatainak bemondása következett. Gille Illés 25 éves, görög katolikus, nőlen, vagyonatlan szabósegéd ki lopásért egy évi és hat hónapi börtönnel volt büntetve. Az elnök következőképen kezdte meg a vádolt vallatását:

— Beismeri, hogy ön gyilkolta meg a sértettet?

— Beismerem, válaszolja a vádolt.

— Adjá elő az esetet.

Erre Gille a következőket mondotta el: — A történetek előtt három héttel ismerkedtem meg az asszonnyal a „kis park”-ban. En egy padon ültem ott, mikor az asszony hozzám jött és beszédbe elegedett velem.

Elmondottam az asszonynak, hogy ön idegenfajzok itt, mire az asszony szintén elmondotta, hogy ő sem idevaló és itt nagy elhagyatottságban, szomorúságban éli. Ezután gyakrabban találkoztak a főtérén, a parkban és az ócskaszerben. Később ő az asszony lakására is eljárt, hol minden nagy szegénységre mutatott. Ő az asszonyhoz tisztességes szándékból közeledett — ugymond — és feleségül is akarta venni.

A gyilkosság előtti hétfőn az asszony 5 forintot kért tőle és ő adott neki, valamint azelőtt is adott valami kert kiváltására, mi a bányájánál zálogba volt 20 forintot.

A kritikák napon ismét a „Kis park”-ban találkoztak össze este 9 óra tájban. Az asszony biztatására egy kis koresmába rumot ittak állással vegyítve, később azután hazatértek az asszony lakására hol szintén ittak valamiféle pálinkát. Az asszony ekkor nagy vallomást tett neki. Elmondotta, hogy ő nem szabad: neki hites férje van. Vádoltat ezen hír hallatára nagy keserűség fogta el. Vette kalapját és távozott az asszony szobájából.

Az asszony azonban utána rohant és az udvar közepén utolérte őt, sirt, könyörgött, hogy térjen vissza hozzá. Ő nem tudott ellentállani az asszony kérésének s visszatért.

A szobában azután mind a ketten levetköztek és lefeküdtek. Később felültek a ládára. Itt érzékeny jelenetek folytak le. Ő szemrehányásokat tett az asszonynak. Az pedig sirt és örök hűséget esküdött neki. Egyszer azonban vádolt hirtelen kitépte magát a nő karjai közül, revolvert rántott elő és lelovással fenyegette az asszonyt. Az asszony — szerinte — nem tiltakozott a lövés ellen. Ő azonban nem lőtte le, hanem később csendesen megfojtotta.

A gyilkosságot — ugymond — önkívületi állapotban valami ellenállhatatlan kényszer hatása alatt követte el, csak miután megmosakodott, azután jött tudatára annak, hogy mit cselekedett. Ekkor azonban már késő volt, nem segíthetett a dolgon. Körülözt a szobában s először is az asszony varrógépén akadt meg a szeme. Ezt felvette a hátára és elvitte, később ismét visszatért s a mi elvinni való volt, mindent magához vett és átvitt az ő lakására, azért — ugymond — hogy ne kerüljenek ezek a tárgyak idegen kézre.

— Elnök: Ön mellett a ládán ült a nő, amikor megfojtotta?

— Vádolt: Igen és úgy ülve fojtottam meg.

— A sértett nő testén karmolások és ütések nyomait észlelték. Alig bihető, hogy úgy fojtotta volna meg. Önök dulakodtak egymással.

— Nem. A ládán ülve fojtottam meg az asszonyt. Csak azt nem tudom, hogy mindjárt meghalt-e?

— Hogy került le a nő holtteste a ládáról az ágyra és miért volt ott térdelő helyzetbe, arcával a párnába temetkezve?

— Nem tudom. Ágy nem volt a szobában. Az ágy a láda volt, a melyen megfojtottam.

— A holttest be is volt takarva. Ezt csak ön tehetné. Az ajtó feletti kis ablak is be volt terítve egy vastag szkenyával. Ezt is ön terítette be. Ezek mind arra mutatnak, hogy ön még sem volt

olyan önkívületi állapotban, mint ahogy mondja.

— Ő nem takarta be se az asszonyt, se az ablakot. Azt nem tudja, hogy az ő kezében halt-e meg, avagy nem.

— Hisz a ládát is felnyitotta, a melyken később az asszony feje nyugodott.

— Ő a ládát nem nyitotta fel, mert nem keresett semmit, tudta amugyis, hogy nincsen semmi értékes holmija az asszonynak.

— A ruhák, miket önnél találtak meg, a ládába voltak. Így be kellett nyulnia a ládába.

— A ruhák már előbb nálam voltak. Az asszony hozta hozzám, hogy ketten javítsuk ki.

— Ez nem igaz. Miért vitte volna önhöz az asszony, mikor önnél varrógép sem volt, míg az asszonynak volt gépe. Ön mint mondja, mindent elbeszél már előzőleg az asszonynak. Hát az asszony mit beszélt önnek?

— Előre még az igazi nevét sem mondotta meg.

— Ön a rendőrségnél és a vizsgálóbíróknál nem így vallott. Nem látta azt a képet mi az asszony szobájában lógott a falon, hol az asszony férjével együtt volt lefénképezve? És ha látta nem kérdezte meg, hogy ki az aki vele van a képen?

— A képet látta, de nem adott erre semmit. Neki is van olyan képe elég.

— Önnek a gépre nagy szüksége volt, mert mesterségét anélkül nem folytathatta. Bizonyosan azért gyilkolta meg az asszonyt, hogy így varrógéphez jusson.

— Nem azért. A gép különben is suszter varrógép.

— Ön máskor is dolgozott suszter-varrógépen Brassóban is.

— Igaz.

— Hát, ha nem azért követte el a gyilkosságot, akkor miért vitte el a gépet a gyűrűt, a fülbevalót és a más holmit?

— Elakartam adni, hogy koszoru, vegyek a pénzen az asszony sírjára s mielőtt mondanék lelki üdvéért.

— Ön azt állította a vizsgálóbíróknál, hogy önmagát is megakarta élni. Ha komolyan megakarta volna, akkor már másnap meg is tette volna ezt. Ekkor már volt pénze a lopott holmik árából és a pénzen vehetett volna revolvert.

Őszi Henrik ékszerésznél is nagyot hazudott, mikor a gyűrűt és fülbevalót értékesíteni akarta. A kit úgy megtört valami, mint a hogy őnt állítólag a gyilkosság megtörté, az nem képes arra, hogy mindjárt másnap olyan szép meséket mondjon el, mint a minőt őn elmondott az ékszerésznél. Hol volt a gyűrű és a fülbevaló a gyilkosság alkalmával?

— Egy skatulyában.

— Nem igaz. Az asszony magával hordozta ezeket. Ön azt mondja, hogy a takarékpénztárból 50 koronát vett ki és ezt az asszonynak adta. Pedig a takarékbán önnök nem volt pénze.

— Azért volt spórolt pénzem.

— Nem volt. Ha lett volna, akkor nem járt volna napszámba mig Brassóban volt. Fenn tartja-e azt a vallomást, hogy 50 koronát vett?

— Fenn tartom.

— Mit csinált azzal a pénzzel, mit az ékszerekből kapott.

— Három koldusnak adtam.

— Hol fogta azt a három koldust?

— Az utcán.

— Hát ha a pénzből koszorút akart venni, akkor miért adta a koldusoknak.

— Nem felel.

— Mit tett az asszony, mikor fojtogatta.

— Szikráztak a szemei, (Derűtség.)

— Pintye Marinkát, kivel a rabló-gyilkosság után összekerült, mit hazudott, hogy honnan szerezte a varrógépet?

— Pintye Marival különben milyen viszonyban volt Brassóban?

— Házasok voltunk ház nélkül. (Derűtség.) Arra, hogy mit hazudott nem emlékezik.

Ezután megmutogatta a rablott tárgyakat. Az elnök mindenkinél megkérdezi, hogy ismeri e. Ismeri valamennyit és mindenkinél más-más mesét mond el. Utoljára egy női harisnyát mutatnak meg neki.

— Hát ez hogy került önhöz, kérdezi az elnök.

— Nem tudom, válaszolja, én nem szoktam női harisnyában járni.

Ezzel a kihallgatás véget is ért és hozzáfogtak az iratok felolvasásához. Azután a tanúk kihallgatása következett. Első tanú Mihály József rendőrfő-galmazó. Előadja, hogy mit észlelt midőn a tett helyére Tompa János városi orvos kiskiszlott. Tompa János hasonló vallomása után Őszi Henrik ékszerész mondotta el, hogy minő módon értékesítette nála a a terhelt a meggyilkolt nő fülbevalóját.

Fülöp József jelentésként vallomása után Fisch Henrik nagyváradi szabó elmondja, hogy terhelt nála akarta értékesíteni a gépet, ő azonban gyanusnak tartotta a dolgot és jelentést tett a rendőrségnél. Ez a jelentés vezette nyomra aztán a policiait.

Ronaker Ferenc cs. és kir. százados a vádolt volt századparancsnoka került sorra ezután. A százados előadja, hogy Gille igen gyakran abnormális állapotban volt. Egy alisz elveréséért különben ott a katonáknál is ült 6 hónapot.

Most Pintye Mari vallomása következett, ki gyakran lakott együtt a terhelttel. Gille gyakran rémes dolgokat álmodott. És ezeket el is beszélte neki. Többek között egyszer egy fekete macskáról álmodott, mely reá ugrott, karmolta, marcangolta. Gille ezt az ördög játéknak hitte és félt.

— Volt-e pénze a vádolttnak, kérdezi az elnök.

— Pénze nem igen volt. De ő azt mondta, hogy van neki egy krajcárja, mely ha mindig jól él, akkor se fog el.

Pintye Mari megeskütése után elnök a tárgyalást délutánig felfüggesztette.

Délután 3 óratól kezdve ismét a tanukat hallgatták ki.

Zsoldos Mari, 17 éves cselédleány az első tanú délután. Ott lakott azon az udvaron, hol Honzig Henrik. Aznap is beszél vele, mikor meggyilkolták. Este egy férfival látta hazatérni, de a férfit a sötétség miatt nem ismerhette fel. A Honzigné-t elrablott holmikká ráismer.

Elnök a vádolt: A tanu azt állítja, hogy az asszony a fülbevalót mindig viselte. Nagyon gyanus, hogy ön még mindig azt állítja, hogy Honzigné nem viselte az ékszereket.

Vádolt: A gyilkosság alkalmával nem volt az nála.

Ügyész a tanuhoz: Hogy viselte magát a vádolt, a mikor azon este hazament az asszonnyal.

Tanu: Az arcát elfordította, mikor bement az udvarra és tanúnak általában feltűnt, a vádolt viselkedése. A tanúnak megmutatják a sértettől elrablott ruhadarabokat. A tanu felismeri azokat.

Vádolt: A tanu nem mond igazat Tanu: A sértett többnyire férfival tért haza minden este.

A tanu megesküszik.

Ezután Heinrich Jánosné vallomása következett. Gille Illést nem ismerte, ellenben Honzignét igen. 11 hónapot lakott nála. Nappal dolgozott, de este nem igen volt otthon. A fülbevaló mindig a fülében volt. Még megölése napján is.

Elnök a vádolt: Látja-e Gille, hogy a fülbevalót az asszony mindig a fülébe viselte.

Gille: Azt nem állítja, hogy nem, de akkor nem volt a fülében!

Tanu: Soha ki nem vette Honzigné a füléből a fülbevalót.

Elnök: Így azt Gillenek kellett kikapcsolnia a gyilkosság után.

A tanu ezután szemébe mondja a vádolt, hogy a kék blúz is a Honzigné volt, miről a vádolt azt mondja, hogy azt saját lakásán találta.

Tanu vallomására megesküdték.

Zágoni Józsefné 56 éves, ev. ref. dohányári munkásnő a szomszédságában lakott Honzig Henriknek. Kévszer beszélt vele. A gyilkosság éjszakáján semmi bajt se hallott a Honzigné szobájából. A fülbevalót és gyűrűt igenis folyton viselte a terhelt.

Elnök Gillehez: Most is azt állítja, hogy a skatulyából esett ki a gyűrű és a fülbevaló?

Gille: Nem felelek.

Ezt a tanu is megesküdték.

Zágoni József 63 éves, ev. ref. kömiveség nem ismeri Gille-t. Honzigné a szomszédságában lakott, de sem a szobájában nem járt, sem azt nem tudja, hogy viselte-e a gyűrűt, vagy a fülbevalót.

Athalatszótt az önk lakásába, kérdezte az elnök, a beszélgetés a Honzigné kamrájából.

— A kisebb zaj nem.

Megesküdtetés után Mészáros Mihályné tanuként kihallgatása következett. 12 év óta ismeri Honzignét, ki férjével eleinte jól élt, de később a férje elhagyta. A gyilkosság előtti hétfőn a tanuval beszélt a terhelt és azt mondta neki, hogy van egy szabó legény szeretője, (Gille) de ez rossz ember s azért szakít vele.

Elnök a vádolt: Sohase kérdezte meg ön, hogy kivel van lefénképezve az asszony. Mert a képet önnök láttnia kellett.

Vádolt: Ő nem volt kíváncsi arra.

Tanu az elnök kérdésére szemébe mondja a vádolt, hogy Honzigné a fülbevalót sohase vette le a füléből. Erre tanu szintén megesküdték.

Dénes Mártonné ismerte Honzig Henrikét. Fél éven keresztül egymás mellett áruáltak az észeren. A férje rosszul bánt vele sőt leléssél is megfenyegette. Beszélte, hogy Gillevel viszonya van. Azt is elmondotta neki, hogy a szabólegény jár hozzá. De ő nagyon szégyenli magát, mert gyenge berendezés volt a szobájában. A szabólegény előtt emiatt mentette el magát, mire a legény azt felelte:

— Nem baj, csak pénz legyen.

Nográdi Albertet és Balogh Istvánt hallgatták ki ezután. Balogh István szintén a szemébe mondotta, hogy az asszony a fülbevalót és a gyűrűt állandóan viselte.

Ecsedi Gyula ismeri Gilla Illést 6 hétig egy udvaron lakott vele. Gillenek időidőközönként Pintye Mari volt a lakótársa. Gillel különben rendes embernek ismerte.

Ecsedi Gyuláné kihallgatása után Fekete István azt vallja, hogy a gyilkosságot megelőző éjjel 2 kabátját ellopták. Ezeket a kabátokat Gillelénél kapták meg.

Gille azt állítja, hogy a kabátokat egy embertől vette.

Elnök: A kabátot nem vette, hanem lopta. Az abból is kiténik, hogy az egyik kabátban egy könyv volt, melyet a tolvaj, ki eladta bizonyára kivett volna belőle.

Lukács Károly: Gille volt nála alkal-mazva, de nem tudta használni s így elbocsátotta.

Buday Árpád jelentésként vallomása után a törvényszék a tárgyalás folytatását mára halasztotta.

Az Erdélyrészi Kertészeti Egyesület közgyűlése.

— Saját tudósítónktól. —

Kolozsvár, február 10.

E hó 7-én délelőtti 11 órakor tartotta meg közgyűlést az Erdélyi Kertészeti Egyesület, a városi anyakönyvi hivatalban, szép számu tagok jelenlétében.

Ott voltak dr. Lőte József egyetemi tanár, egyesületi elnök, dr. Jakabházy Zsigmond egyetemi adjunktus, Eőry Tivadar pincegyeleti titkár, Bíró János bankigazgató, e. pénztáros, Nagy Mór városi tanácsos, Iray József ev. ref. lelkész, Horváth József szeretetházi igazgató, dr. Jelen Gyula ügyvédjelölt, e. titkár, stb.

Dr. Lőte elnöki megnyitó beszédében az egyesületnek elmúlt évét, életműködése szempontjából a bajfordulás (tírisis) esztendejének nevezte. Gyöngye és beteg volt az egyesület, s mint a hogy a gyámlatásra szorulóval rendelkezni kellett, kétes sorsát közönyösen nézték, sőt némelyek még ellenséges indulattal is. Voltak azonban, kik önfeláldozással ápolgatták a gyöngye betegét, hogy szervezete fizikai és erkölcsi erőt gyűjtve, nagyjelentőségű feladatokhoz készülhesen. Most már túl van az egyesület a veszélyen: a baj jóra fordult. Kevés még az ereje, de már meglátszik rajta, hogy életrelvél.

Súlyos pénzügyi válsággal küzdött az egyesület. Olyan súlyos természetű volt ez a baj, hogy a különben is buzgó pénztárnokunk, Bíró János segítség nélkül már rég megakasztotta volna az egyesület működését. De ő nem habozott segítő kezét nyújtani s némely más körülmények is kedvezve, a fenyegető veszedelem szerencsésen elmúlt.

A pénzügyi állapot annyira megjavult, hogy az összes tartozás kifizetése után nem megvetendő pénztári fölösleg maradt, jól lehet a kiadások összege körülbelül akkora, mint a tavalyi volt. Tehát nem fokozott takarékság, hanem fokozott termelés által jutott az egylet erre az eredményre.

Az egyesület és a város között kötött szerződést is megkapták. Azóta az abban foglalt rendelkezésekhez képest intézi a választmány az egyesület ügyeit a városhoz való vonatkozásában.

Örvendetes és jelentékeny a haladás a korábbi állapothoz képest. Most már bátran remélhetjük, hogy további kitartó és okos munkával odasiegitjük az egyesületet, hogy betölthesse szép és hasznos feladatát: terjesztieni mentől tágasabb körben a kertészeti ösmereteket.

A nagy tetszéssel fogadták elnök megnyitó beszéd után dr. Jelen Gyula ügyvédjelölt, titkár számolt be terjedelmes jelentésben az egyesület 1903. évi történetéről. A gondosan meg-szerkesztett jelentésből kiemelendők tartjuk a következőket.

Az egyesület 1903. év nyarán fennállásának 11-ik esztendőjét töltötte be. Az egyesületi közélet 1903. évben kedvező volt, az egyesület igazgatási-választmányi tagjai meleg érdeklődést tanúsítottak. Az év folyamán tartott 1 rendező közgyűlés és 6 ig. választmányi gyűlés. Nyáron kedvező idő esetén az egyesületi telepen, máskor a városi anyakönyvi hivatalban volt a gyűlések helye.

Bartha Sándor e. kezelő kertészt állásában véglegesítette az egyesület.

Az egyesület alapvető iratai elvesztek még a régi időkben. Dr. Nagy Mór még 1902. évben felkérte az egyesület, hogy az egyesület 10 éves történetét írja meg.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület megküldötte Hajts Béla-nak »A Magyar Gyömlös Nomenclatura és Irásmodjáról« irt tanulmányát, véleménynyadást végezt. Az ig. választmány egy bizottságot kért fel a nevezett mű tárgyalása és véleményezése végett. Ennek a bizottságnak a feladata most már, hogy a hazafias ügynek megnyugtató megoldását lehetővé tegye.

A városi tanács az egyesület ig. választmányába Ehringer Lajos v. tanácsost és Nagy Gábor törvh. bizottsági tagot küldte ki.

Az egyesület fa- és szőlőiskola telepét adóval rótták meg, holott a törvény értelmében nem lehet. Az elnökség folyamodott az adó törlése iránt.

A városunk területén működő 2 gazdasági ismétli iskola növendékét az egyesület telepen nyerték gyakorlati kiképzetéseket, a konyhakertészetben, fatenyésztésben stb. Az általuk gondozott vetemények, növények tulajdonukba mentek át a munkakedv fokozása, a kertészet szeretetének előmozdítása végett.

Felirt az egyesület a földmívelésügyi miniszterhez, hogy Kolozsvárt egy állami kerti munkás nevelő intézet létesíttessék. Az ügy támogatása végett megkereste Kolozsvár sz. kir. város törvényhatóság bizottságát, az Erdélyi és Kolozsvári Gazdasági egylet igazgató választmányát és a helyi gazdasági intézet igazgatóságát.

Bartha Sándor e. kezelő kertészt kiküldötte az egyesület a múlt év május havában Budapestre, Temesvárra, Barachára és Lugosra az ottani mintá szőlőtelepeken az újabb szőlő gondozási és ojtási módokat tanulmányozása és elsajátítása végett. Ennek eredményeképen az egyesület a szőlőoltványoknak mohás ojtás szerinti előállítását határozta el.

A mohás ojtás a szőlő oltványoknak előállításában egy igen nevezetes fordulópont, mert szemben a fásoltványokkal mintegy 90 százaléka biztos sikerű. Az egyesület megteszi a szükséges intézkedéseket, hogy telepen az új gyakorlati eljárás szerint a szőlőoltványok előállításuk legyenek. Annál is inkább szükségesnek tartja ennek a rendszernek a bevezetését, miután a szőlőművelés fellendülése méltán várható, tekintettel arra, hogy államunk Olaszországgal 1892. évben kötött kedvezményes borvámklauzult, habár ideiglenesen is meg-ezintette és a borknak hektonként vámját 4 ftról 20 arany forintra emelte fel. Így hát reméljük, hogy rövid időn belül a magyar piac megmarad a magyar borknak, a mit minden bizonynyal a szőlőművelés fellendülése fog követni. A szőlőművelés jó keresetforrás lesz mint régebben, nem pedig a vagyonos osztály luxus gazdálkodása.

Az 1903. év őszén történt kormányváltozások alkalmával a távozó dr. Darányi Ignác földm. miniszter köszönetet mondott az egyesületnek miniszteri működése alatt tanúsított hazafias támogatásáért.

Tallán Béla az új kormány földmívelés-ügyi minisztere tárcája átvételét tudató leiratában biztosította az egyesületet, hogy közhasznu működését mindig elő fogja mozdítani, s egy-szersmind kéri, hogy az egyesület működését hazafias támogatásban részesítse.

Az egyesületi könyvtár 8 művel gyarapodott. A tikár jelentését helyesléssel fogadták a tagok! A szármadási és a pénztárvizsgálók jelentését, a költségelirányzatot és munkarendet egyhangulag elfogadta a közgyűlés. Bíró János pénztárnok oadaó fáradsá-gos munkáját, valamint az egész tisztikarnak jegyzőkönyvi közönetet szavazott a közgyűlés. Igazgató-alelnöknek a lemondott Ritter Gusztáv gazdasági tanintézet főkerész helyett Horváth János szeretetházi igazgatót választották meg egyhangulag.

UJDONSÁGOK.

A vallomás.

Kolozsvár, febr. 11.

A sőhajátim oly nagyok,
Mert érzélgős bolond vagyok.

A szívem néha úgy remeg,
Mert eszembe jut a neved.

Azt hittem nem vallok szerelmet,
Valami büszkeség nem enged.

S reá birt mégis a tudat:
Hogy szívem ezen jót — mulat!

Földes Miklós.

Nyulak a kormánypolitika szolgálataiban.

Nagy-Enyed, febr. 11.

Ha meg nem történt volna, el sem hinné senki, hogy a jámbor tap-íffelek a kormánypolitika hívei mind halálig, sőt épen haló porukban tesznek nagy szolgálata a bennök bízó mandátum vadá szoknak. A dolog úgy esett, hogy a nagy-enyedi választókörletben egyik szabott-elyű nagy mogul, vagy Nagy-Kán atyánk-fának gondolata támad (szokatlan dolog!) elutazik s egy pár nap múlva hazatér 18 vagy 19 nyul d magával.

Másnapra egy néhány egyetértés — meg barátságkövetítő szavagéc nyulvacsorára hívja az összes branchebeli tisztviselőket és a »gutgesint« jó ismerősöket, (hogy kiéit — az a vacsorán sült ki a nyulakkal együtt.) Be téved egy pár avatalan ellen-zéki választó is. Jönnek a nyulak... Alig nyúlódnak le az első áldozati falatok, mindjárt következik az asztali áldás a kormány leghivőbb képre teremtett papi fedelmek szájaiból (mind a kettő átvéd-lett Apponyisza.)

A nyulaknál az a szokás, hogy először megköstöljék s azután áldják meg. Hoppi Kiugrott a nyul a bokorból, azaz a »nyulak apja.«

hogy a nyulak után a rókák barlangjába mennének.

És ha mégis elmennének, ne feledjék, hogy azokat a nyulakat s más ennivaló állatokat igaz lelkek s meggyőződésük árán szedik magukba. Az olyan barátság és egyetértés, melyet nyulgerincen vásárolnak a kormány gerinctelen vigései, a politikai elvitelség és meghunyászkodó szolgalelkűség vértörőző táplálékká alakul mindenben, aki beveszi.

Elmondottam ezeket tanúságul más választókerületeknek is, ahol a jámbor tapsifülek ilyen országboldogító szerepet játszanak.

A megrekedt konflis

avagy

nézd meg a lovat is.

Kolozsvár, febr. 11.

Egy gavallér muzsikussal barátunkkal történt meg az alábbi eset. Nem nagy dolog, csak jellemző. Egy estélyre volt hivatalos ez a barátunk és hűbére alá végre hegedűt, nyugodtan, mit sem sejtve beült a 87. sz. egyetemes kocsiba.

Hajts! mondá — mint a régi regényekben szokás — a kocsisnak. S megnevezte egyik Honvéd-utcai házat.

A fiu elegánsan fel volt öltözve. Vakító fehér ing, vadonatúj szmokking és villogó lakkeipő. A kocsis elindult és vidáman poroszkált a táltos egész a Honvéd utcáig, ahol a kocsi egyszerre csak megállt.

Este 8 óra volt, ami barátunk tehát rosszat sejtett.

Valami rabló-támadás felől. Kitekintett a kocsiból és hallja amint a kocsi a lovat kapcsolatba hozza az égi szentekkel és a nagyapjával.

A táltos ugyanis egyszerűen lefeküdt a térdig érő sárba és semmi hajlandóságot sem mutatott arra, hogy tovább menjen. Nem bírta szegény tovább a kocsi. A mi barátunk, kénytelen-kelletlen fölkúszva neki indult a külterületi sár-hegynek és lemondott arról, hogy lakkeipője még egyszer helyet foglaljon valamely művelt szalon parkettjén. ...Hogy közben, hegedűjét cipelve, és hempergett a csúszós sárban, ez már a kisebb baj volt, ám nagyot néztek az estélyen, hogy miféle lúcsos öltözköb, sáros hegedűtököl stb. jelent meg az estélyen, az aki mint finom gavallér indult el a főtérrel.

Mindebből pedig az a tanulság: nálunk még az ördög se törődik azzal, milyen lova van a bérkocsinak, tud-e azzal hajítani, vagy sem. Mert ha törődne vele, akkor a jelzett konflisba más táltost fogna be a tulajdonos...

— (Kossuth Lajos szobra.) A kolozsvári Kossuth Lajos-szoborbizottság legutóbb ülésezett dr. Kosztány Ignác egyetemi tanár, bizottsági elnök elnöklei alatt. Az értekezlet, — belátva, hogy a szobor felállításának eszméje nem késhet a végtelenségig, — elhatározta, hogy most már sürgős akciót indít a szobor létesítésének érdekében s a végre három albizottság tevékenységét veszi igénybe. Az egyik bizottságnak gondja lesz, hogy az eddigi adományok a bizottság pénztárnokához beszolgáltatassanak. A másik bizottság a további hathatós gyűjtés módjait állapítja meg s a létesítendő intézkedéseket előterjesztés kapcsán jelenti be az anyabizottságnak. A harmadik bizottság gondoskodni fog arról, hogy a nagybizottság tagjainak száma százra egészítessék ki.

Egyelőre tehát csak ülések és intézkedések szabják meg a tervet, mely ha végre testet ölt, állani fog a legdicsebb magyar szobra városunkban.

— (Dr. Haller Károlyné halála.) Dr. Haller Károlyné ravatalára Budapesten a következők helyezték koszorút: Áldás volt életed, áldott legyen emléked — hú férjétől. Nagyanynak — Lajos, Pali, Gizi. Edes drága jó anyámnak — Károly. Edes jó anyámnak — Gizi és Lajos. Kedves jó anyámnak — Irma és Kálmán. Nagymamának — Kálmán, Andor, Károly, Rózi, Gizi, Sándor, Ella. Kedves anyatársamnak — Anna, Giza néniem — Gábor, György, István, Ella. Dr. Szentkirályi Kálmán és neje. Lukács László és családja. Hoffmann Gyula és neje, Munkácsy Emil és neje, Entz Margit, dr. Török Aurél és neje, Murai Róbert, Farkasházy Hugó és neje.

Dr. Haller Károly miniszteri tanácsos, egyetemi tanár élt súlyos gyászcsapattal, mely részvétét fejezte ki a kolozsvári Athletikai Club is. Tegnap délután báró Jósika Gábor elnöklei alatt tartott ülésén a választmány kimondta, hogy a test nevelés terén is oly kiváló munkásságot fejtő férfinak bensejében részvéttel osztozik, ezt jegyzőkönyvbe foglalja s külön iratban fejezi ki ezt dr. Hallernek. Az elhunyt urnó temetésén holnap d. e. 11 órakor testileg jelennek meg az egész választmány a vasúti pályabázisnál dr. Dávid Endre posta és távirat tanácsos klub alelnök vezetésével.

A Mária Valéria árvaház választmánya özv. Szász Domokosné alelnök vezetésével a tavaszi gyűlésén kimondta, hogy testileg vesz részt az elnök vezetésével a Haller Károlyné temetésén. Az árvaház egyik önkéntes vezetője el az elhunytban.

— (Szent Antal felolvasó-estély.) A legközelebbi Szent Antal felolvasó-estélye e hó 15-én, hétfőn este 6 órakor tartatik meg a róm. kath. főgimnázium dísztermében. Felolvas ezúttal ismét dr. Hirschler József szeminariumi igazgató a „Magyarok Rómában II.“ című témáról. A részletes

műsort később fogjuk közölni. Gróf Majláth püspök megjelenését e felolvasó estélyre biztos kiltatásba helyezte.

— (Monstre tárgyalás.) Nagyszabású monstre-pörnek készül a sajtóper, melyet a kolozsvári kir. törvényszék elnöke indított egy támadó hírlapi cikkért Szász Ödön hírlapíró ellen. Az igazságügyminiszter a marosvásárhelyi kir. törvényszék delegálta a per tárgyalására. A vádhatóság részéről kihallgatja a kolozsvári sajtóperekben a legutóbbi években funkcionált összes esküdteket és ezen célból a marosvásárhelyi kir. törvényszék vizsgálóbírája ideérkezett Kolozsvárra és holnap a Redout helyiségeiben megkezdte a kihallgatásokat. Nincs kizárva, hogy a tárgyalást is itt fogják Kolozsvárot megtartani olyformán, hogy a marosvásárhelyi kir. törvényszék és az esküdtek szállanak ki Kolozsvárot és nem a felek és tanúk mennek Marosvásárhelyre.

— (Farsangi prédikáció.) A Minoritarend helybeli házfőnökének értesítése szerint, a legközelebb s ezúttal utolsó — farsangi prédikációt e hó 13-án, szombaton este 6 órakor Komáromy Dezső teológiai tanár mondja.

— (Március idusa.) A kolozsvári március 15-iki állandó bizottság tagjai ma, csütörtökön este hat órakor Székula Ákos tagtárs lakásán (Unio-utca 22. a. I. emelet) tartandó gyűlésre tisztelt meghívattak.

— (A bethleni kaszinó mulatósága.) A bethleni kaszinó saját pénztára javára Bethlenben, e hó 16-án az ottani kaszinó termében zárkórú táncmulatságot rendez.

— (Kötőke.) Grátz Mór név. n. egyetemi elnök e hó 13-án, szombaton, saját lakásán kötőket rendez, melyre az érdeklődőket tisztelt meghívja.

— (Halálozások.) Scheis Antal, cs. és kir. nyug. törv. irodatiszt e hó 8-án, élete 57-ik esztendejében Kolozsváron elhunyt. Temetése tegnap délután ment végbe a köztemető halottas csarnokából. — Ugyancsak tegnap délután nagy részét mellett kísérték örök nyugovóra Scheier Pál, az államvasutak elhunyt ny. tisztviselőjét. Temetésén testületileg vett részt a Magyar leszámítoló és pénzváltóbank kolozsvári fiókjának tisztviselői kara, melynek sorában Scheier Árpád főhivatalnok és atyját gyászolja az elhunytban.

— (Medikus-estély.) Nagyban folynak az előkészületek a Kolozsvárt, e hó 20-án, a „New-York“ szálló földszinti termében, felerészben a kolozsvári Ferencz József tud. egyet. orvostanhangzókat segély- és önképző-egyesületének — felerészben a kolozsvári Önkéntes Mentő-Egyesület javára rendezendő medicus-estélyre. Az estély védnökei: Dr. Apáthy István Rector Magnificus, dr. Hoor Károly az orvosi kar e. i. dekanusa, dr. Brandt József c. miniszteri tan., egyet. tanár, gróf Beldi Ákos főispán, Klubcár Győző cs. és kir. altábornagy, dr. Lechner Károly udvari tanácsos, egyetemi tanár, dr. Parjesz Zsigmond udvari tanácsos, egyetemi tanár, dr. Szabó Dénes udvari tanácsos, egyet. tanár.

— (Dr. Sós Kálmán bűnpöre.) A pestvidéki büntetőtörvényszék lassú tempóban, a közönség megcsappant érdeklődése mellett folytatja dr. Sós és Schwarz ügyök ellen a főtárgyalást. Tegnap délután, a tárgyalás harmadik napján, a negyedik bűnselellet foglalkoztat, minthogy pedig még öt vádpont van hátra, előrelátható, hogy ítéletre péntek előtt nem kerülhet sor.

— (A románok mozgolódása.) A memorandum perben három elítélt oláh „marit“ kik bűntételeik elől Romániába menekültek a tavasz folyamán visszatérnek, mert a kuria kimondta az elévülést. Budapestre fognak menni és erős aktív politikát fognak folytatni. Ezzel hozható kapcsolatba, hogy az aradi Tribuna című lap Budapesten fog megjelenni.

— (Pénzhamisítók letartóztatása.) Egyre gyakoribb hírek érkezik számos vidékről, mindenütt a pénzhamisítók üzemelnek. A szigorú büntetések el nem nem rémitik a gonoszterveket. Legutóbb is letartóztatták Hadik József fogarasi szobafestő legényt, kinél pénzhamisító öntvényeket és gépeket is találtak s ki Fogaras egész vidékét elárasztotta s kit a fogarasi járásbírósnak adtak át.

— (Bika- és üszökiállítás és vásár Székelykeresztúron.) Az Udvarhelyi vármegyei Gazdasági Egyesület Székelykeresztúron, (vasut-állomás) február 29. és március 1-én a földművelésügyi miniszterium, az E. G. E. és az O. M. G. E. támogatásával országos jellegű bika- és üszökiállítást és vásárt rendez. E kiállításon az ország összes tenyészői versenyezhetnek magyar-erdélyi fajta saját nevelésű 2 éves betöltött tenyészbikákkal és 1—3 éves tenyészüszökkel. A kiállítás jutalmidjai összege 2 ezer korona. A bejelentések Gálffy Kálmán székelykeresztúri főszolgabírónál eszközlendők, ki mint a helyi rendezőbizottság elnöke, ugy a kiállításra jövő vendégek elszállásolásáról, mint a felhajtott tenyészállatok elhelyezéséről és ellátásáról gondoskodik s aki minden tudakozódásra készséggel szolgál felvilágosítással.

— (Szerencsétlenség a bányában.) Lapunk belföldi számában ily cím alatt egy hír jelent meg, melyben el volt mondva, hogy a „Compagnie des Mines Transylvanie“ bányában szerencsétlenség történt és azért a bányavezetőség lenne felelős. Mint most értesülünk, a bányában tényleg történt legutóbb szerencsétlenség, melynek közvetlen okát majd a megindult vizsgálat deríti ki. Annyi azonban már is megállapítható, hogy a tulajdonos (és nem bérlő) társaságot nem terheli felelősség. Az említett társaság szeptember óta tulajdonosa a bányának. Ez idő

óta két baleset történt, de mindkét alkalommal az illető szerencsétlen volt az oka, mert a rendes idő előtt, segédselellyel nélkül a bányába mentek és dolgoztak ott, ahol az szigorúan tiltva volt. A bizottság, mely a társaság felkeresésére szállott ki, konstátálhatta, hogy bár a munkás gondatlanságából eredt a szerencsétlenség, a társaság méltányosságból felajánlotta az elhalt munkás családjának a gondoskodást, oly formán, hogy 30 korona nyugdíjat ad nekik élet-hosszra, valamint lakást, fűtést és világítást. A társaságból összesen 9 korona nyugdíj illetéke volna meg e családot és a társaság sajátjából akarta azt kiegészíteni 30 koronára, amit azonban a család — hir szerint mások bujtoztatására — visszautasított. Annyi kétségtelen, hogy a társaság minden lehetőleg megtesz munkásai érdekében. Kerteket juttatott nekik, iskolát épített, a gyermekeket ruházza és így a munkások helyzete nemcsak hogy nem rossz, hanem olyan, hogy megélhetésük biztosítva van és így azoknak jogos panaszkodni nincs és nem is lehet.

— (Poruljárt család.) Mandl József egyik budai korcsmában megismerkedett Dömötör budakalászi gazdamesterrel s mikor idogálás közben megtudta, hogy Dömötörnek 300 korona van a zsebében, — azzal állott elő, — hogy elvezeti Dömötört olyan hivatalba, ahol a háromszáz koronáért 1000 korona értékű kitűnően gyártott hamis pénzt adtak. Dömötör belement az üzletbe, együtt ájtotték Pestre és amikor egy háromemeletes bérházhoz érkeztek, Mandl elvette a 300 koronát azzal, hogy mindjárt kijön a házból és magával hozza az ezer koronát. Dömötör egy jó nyegedőráig várakozott és mikor gyanakodni kezdett Mandlra, a házmesterhez fordult, aki felvilágosította, hogy az épület átjáróház és a társas bizonnyára a másik kapun távozott. A becsapott ember ekkor a rendőrséghez fordult és itt a szeméyleírás után a csalóban nyomban fölismerték Mandlit, akit hasonló bűncselekmény miatt már kétszer ítélték el. A következő órában Mandl már fogoly volt és ma a budapesti büntető törvényszék dr. Langer Gyula elnöklei alatt nyolc hónapi börtönnel sújtotta. Az ítélet ellen úgy a vádlott, valamint terhőre dr. Böhm Lajos kir. főügyész is fellebbezést jelentett be.

NEMZETI SZÍNHAZ.

Kolozsvár, csütörtökön, 1904. febr. 12-én:

TROUBADOUR.

Nagy opera 4 felvonásban.

Kezdeté 7-kor, vége fél 10 kor.

Holnap, pénteken, február 12-én.

Iphigenia Taurisban.

SZÍNHAZ.

Heti műsor:

Csütörtök: Troubadour. (b. szünet VII.) gr. Vasquez né. v. Péntek: Iphigenia Taurisban. (b. f. 127. sz.) Szombat: Faust. (b. szünet VIII.) Vasárnap délután: A vándorlegény. este: Fejő Klári. (b. 128.)

* Stephanidesz Károly elszereződése. Tegnap számunkban írunk egy nagyváradi lap után arról, hogy Stephanidesz Károly Hamburgba szerződött. E hírünknek vonatkozólag kijelentjük, hogy a karmestert 1905. áprilisáig Kolozsvárra köti szerződése és Hamburgba a fivére Stephanidesz Sándor szerződött.

* Egyenlőség. Barrie fantasztikus vígjátékából, — a színház vezetőségének jelentése szerint, — már megkezdették a próbákat. Az újdonság e hó 18-án, tehát mához egy hétre kerül bemutatásra.

Táviratok

A delegációból.

Bécs, február 10.

A hadügyi albizottság Száll Kálmán elnöklei mellett ma ülést tartott. Okolicsányi László támadta a hadügyminisztert nyilatkozatáért.

Leszkai Gyula: Haladást lát a hadügyminiszter beszédében. A katonai arzenál kérdésében kérdi, hogy annak Magyarországon való felállítását, mennyi költséggel járna?

Apponyi Albert: Osztozik az előtte szóló véleményében, bár kétségtelen, hogy látszólag nagy haladás van a hadügyminiszter álláspontjában. De nem felelnek meg a nevelés ügyre vonatkozó kijelentései a kívánalmaknak.

Tisza István, Rakovszky lényegtelen felszólalásai után az ülés véget ért.

A harctérrel.

Budapest, febr. 10.

Pétvárról jelentik: A hadüzenet nagy ünnepélyességgel történt. Délután a téli palotában összegyűltek az összes nagyhercegek és főtisztek és a cár hivatalosan kihirdette a hadüzenetet.

Utána mise volt, melyen az orosz fegyverek győzelméért imádkoztak.

Páris: A japánok Port-Arthurt reggel óta bombázzák.

Pétvárról: A japánok kísérletet tettek, hogy Port-Arthurnál partra szálljanak, de az oroszok megakadályozták őket.

London: Az orosz csapatok előrenyomultak Koreáig. Mandzsuriában 36 orosz ezred van eddig.

Az orosz hadparancsnokság értesítette a hírlapírókat, hogy a szárazföldi csapatokhoz ad, de a hadihajókhoz nem szolgáltat ki igazolványokat.

A New-York Heraldban a Columbia hadihajó egy utasa leírja a Port-Arthur melletti ütközetet.

Az orosz tisztek azt beszélik, hogy a japán tengeri haderő 3—4 nap múlva érkezik oda. A japánok két hadihajót és egy páncélos vették üzböbe. Amint azok a kikötő fele haladtak, elzárták előlük az utat és működni kezdték a torpedók. Az egyik hadihajót teljesen felhasította egy torpedó, a másikak súlyosan megsérültek és a páncélos is megsebesült.

Az oroszok titkolni akarták a hajók megsérülését. Napkeltekor még mindig foly a tüzelés és ki lehet venni, hogy az orosz hadihajókban lévőket nagy rémület fogta el. 11 órakor kezdődött ismét a bombázás japán részről és tartott 45 percig. A japánok kitűnően löttek.

Port-Arthur: A Wamig és Korejen orosz hadihajókat a japánok blokkolták.

Elfogtak továbbá egy orosz postagózt, valamint lefoglaltak orosz ágyúszádokat is.

Trieszt: Ma a színházban nagy tüntetés volt a japánok mellett.

London: Pétvárról nagy ónuralommal fogadták az eddigi vereségeket.

Japán hadihajó még egyáltalán nem sérült meg.

Egy orosz kikötőt a japánok megszálltak és egy orosz cirkáló és torpedó naszádot lefogtak minden ellenállás nélkül.

Róma: Az olasz Tribuna Ausztria-Magyarországot azzal gyanúsítja, hogy Oroszország mostani leköötöttségét fel fogja használni, hogy a Balkán államokban tulkapásokat kövessen el.

Tokió: Egy orosz cirkáló hajót megtámadott egy japán torpedó naszád és sikeres bombázás után lángba borította.

Goluchowszky a japán kérdéssel.

Bécs, febr. 10.

A delegációban Goluchowszkyhoz kérdést intéztek a japán-orosz háborúra vonatkozólag. A külügyminiszter jelezte az összes nagyhatóságok semlegességét. Ugron kérdésre válaszolja, amennyiben bármelyik fél megrendeléseket eszközölne, annak Ausztria-Magyarország eleget tenne.

Szerencsés számok.

Budapest, febr. 10.

Az osztálysorsjáték mai húzásánál a következő nagyobb nyereményeket sorsolták ki:

15.000 koronát nyert: 57395.
10.000 koronát nyert: 59492.
5000 koronát nyertek: 37948, 40219, 97788, 109843.
2000 koronát nyertek: 84005, 89014.
1000 koronát nyertek: 36014, 43658, 76206, 78235.

Bánya robbanás.

Budapest, febr. 10.

Amerika egyik bányavárosában, egy szénbányában robbanás történt, melynél 184 munkás lelte halálát, kik olasz és magyar származásúak.

Budapesti gabona-tőzsde.

Ugy készáruüzlet, mint a határidő üzlet irányú szállítás.
Névleges árak:
Buza ápr. 820—12
" októ. 796—97
Rozs " 671—72
Zab " 566—67
Tengeri máj. 533—84

REGÉNY.

Synnöve Solbakken.

Irta: Bjørnstjerne Bjørnson.

Fordította: Jeanette. (57)

Ekkor derekát kiegyenesítve, térdeit kezdé simogatni, folyton feleségére tekintve, oly módon, hogy tekintete időnként Synnövet is érinté.

Synnöve mozdulatlanul állt. Senki sem láthatá, milyen arcának kifejezése.

Karen az asztalnál ült, alakokat rajzolt ujjával az asztalra.

Igen, kétségtelenül... szép ajánlat ez — mondá végre.

Azt hiszem, köszönettel el kell fogadnunk, — mondá Guttorm, határozott hangon, mintha eme kijelentéssel végtelenül

megkönnyebbülést érzett volna; felesége és Sámundra tekintett, ki kezeit egymásra téve, mozdulatlanul, a falhoz támaszkodott.

— Csupán csak egy leányunk lévén, mondá Karen gondolkodva, kell, hogy gondolkodási időt kérjünk.

— Ez tanácsos, mondá Sámundra: nem tudom azonban, hogy egy azonnali válasznak mi állhat útjába, mondá a medve az egyszerű parasztnak, midőn a tehenét kérte tőle.

— Nézetem szerint azonnal választatunk — vélekedé Guttorm, feleségét nézve.

— Csak az a kifogás lehetne, hogy Thorbjörn kissé vad, felelé Karen fel sem tekintve.

— Ami azt illeti, azt hiszem, hogy teljesen megváltozott, felelé Guttorm; hiszen te magad mondtad, éppen ma...

A házaspár hangtalanul egymásra tekintett egy percig.

— Ha bizhatnánk benne — felelé Karen.

Igen, vevé át a szót Sámundra, ezen pontot illetőleg, ismételnem kell a már mondottat: minden jól fog menni, ha Synnöve vezetni fogja. Majdnem megfoghatatlan, milyen hatalmas van fölötté. Erről akkor győződtem meg, mikor beteged fektűt és nem tudtuk, hogyan fog betegsége végződni — egészséges lesz-e vagy sem!

Nem szabad tovább ellenkezned, mondá Guttorm.

Jól tudod, hogy ő mit akar és végre ő az egyetlen gyermekünk, kiért élünk!

Ekkor Synnöve legelőször tekintett fel, bensőségteljes hálást pillantást vetve apjára.

— Oh igen, mondá Karen rövid szünet után, ujjával még erősebben rajzolgatva az asztalon. Hogy ilyen sokáig ellentálltam az is jószándékból történt... Lehet, hogy szavam keményebb volt, mint gondoltam... Felpillantott mosolyogva, szeméből azonban könnyek pergették. Ekkor Guttorm felállt:

Isten akaratával teljesült tehát életem leghűbb vágya, mondá és Synnövéhez lépett.

Attól soh'sem félttem, hogy másként történhetne, felelé Sámundra, szintén felállva, aminek össze kell jönni, az össze is jön. És ő is a többiekhez lépett.

Nos, mit szólsz te mindehhez, gyermekem? — kérdé Karen szintén Synnövéhez lépve.

Synnöve még mindig a helyén ült. Thorbjörnt kivéve, ki még mindig azon a helyen ült, hová legelőször leült, mindnyájan körülötte álltak.

(Vége köv.)

Felelős szerkesztő

HERCZEG JENŐ.

Laptulajdonos:

GOMBOS FERENCZ

NYILTTÉR.

Esdve kérem, ha már a fényképeket nézi, mért nem ír inkább „Még azt mondják...“ jelige alatt a főpostára, hogy hol láthatom? — imádója.

Reisinger József

okl. mérnök és építőmester

irodáját

Mátyás király-tér 26. sz. alatt

(Gr. Zichy-ház) az első emeleten

megnyitotta.

Tervez és épít mindennemű és jellegű épületeket, valamint elvállal minden a mérnöki és magas építési szakba vágó munkát.

Telefon 501. Telefon 501. 3016 1—6

Olcsó tisztviselő kölcsönt

kaphatnak állami és közigazgatási tisztviselők, katonatisztek, hivatalnokok és nyugdíjasok 2—15 évre legtovább esetben kezes nélkül. Minden 1000 korona kölcsön után tőke és kamatban havonta cirka 9 kor. fizetendő. Megkeresésnél közzendő: állás, évi törzsfizetés, szolgálati, születési idő és mennyi összegű a mai napig a kiérdemelt nyugdíjigény.

Előleges kiadás nem szükséges! Ugyintén olcsó kamatu törlesztéses Jelzálog kölcsönök gyorsan átkonvertáltak. Minden irányban a legnagyobb diszkréció biztosított.

Válasza bérleg melléklendő.

Országos földhitei- és személykölcsön intézet,

Kolozsvár, Király-utca 16.

Értekezni lehet d. u. 3—5 óráig. 1844 18—

Tudomásul!

Szíves tudomására hozzuk a n. é. közönségnek, hogy a téli időnyire egy alkalmi bevásárlás folytán a Deák Ferencz-utca 4

